

Riktlinjer handläggning barn och unga

Giltiga från den 1 juni år 2023 tills vidare

UPPLANDS-BRO
KOMMUN

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Syfte	3
3	Revidering av riktlinjen	4
4	Metoder för utredning och behandling	4
4.1	Barns behov i centrum – BBIC	4
4.2	Signs of Safety	4
4.3	Standardiserade bedömningsmetoder och strukturerade behandlingsmetoder	5
5	Riktlinjernas omfattning	5
5.1	Insatser för barn och unga	5
5.2	Öppenvårdsinsatser och förebyggande arbete	5
5.3	Kontaktfamilj	6
5.4	Kontaktperson och särskilt kvalificerad kontaktperson	7
5.5	Familjehemsplacering	8
5.5.1	Förälders ersättningsskyldighet vid placering	9
5.5.2	Ersättning till familjehem, kontaktfamilj och kontaktperson ...	10
5.5.3	Utgångspunkter för arvode vid placering av barn och ungdomar	10
5.5.4	Ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare	11
5.5.1	Försäkringsskydd vid placering utanför hemmet	11
5.5.2	Semesterresor och andra liknande kostnader	12
5.6	Unga 18 – 20 år i behov av insatser samt behov efter 21 års ålder	12
6	Samverkan	13
6.1	Samordnad individuell plan (SIP)	14

1 Inledning

Dessa riktlinjer omfattar insatser till barn och unga i enlighet med gällande lagstiftning inom Socialnämndens ansvarsområde. Riktlinjerna är ett styrdokument för socialtjänstens arbete med barn och unga, och riktar sig både till nämndens politiker och till medarbetare.

Det åvilar verksamheten att följa de lagar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd som vid varje tidpunkt gäller inom området. Socialnämnden hänvisar också verksamheten att följa de handböcker som Socialstyrelsen ger ut inom området. Dessa riktlinjer syftar till att ange de politiska ställningstagande som är nödvändiga för att säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt, rättssäkert och med god kvalitet.

Barnets behov ska tydligt framgå vid insatser som beslutas. Samtliga insatser som beviljas ska vara motiverade utifrån barnets behov. Insats som åligger annan huvudman ska inte beslutas/ersättas av Socialnämnden. Rättsliga utslag i domstol som blir prejudicerande måste fortlöpande beaktas.

2 Syfte

Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning för arbetet. Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt ska en individuell prövning göras. Riktlinjerna är vägledande i de fall lagar, föreskrifter och allmänna råd samt de handböcker som Socialstyrelsen publicerar lämnar ett behov av lokal vägledning. Riktlinjerna är inte en sammanfattning av de handböcker som berörs. Riktlinjer ska ange ramarna då handlingsutrymmet i en viss fråga lämnar plats för handläggaren själv att utforma detaljerna. Vägledning för hur arbetet rent konkret ska gå till ges i de rutiner som verksamheten tar fram och som återfinns i verksamheten.

3 Revidering av riktlinjen

Riktlinjerna är giltiga tills vidare. Revidering av dokumentet sker på förekommen anledning eller på uppdrag av Socialnämnden. Beslut om riktlinjer fattas av Socialnämnden.

4 Metoder för utredning och behandling

För att säkerställa att utredningar och bedömningar görs utifrån ett objektivt och kunskapsbaserat förhållningssätt har verksamheten ett tydligt och strukturerat sätt att arbeta. Nedan beskrivna system och metoder utgör grundstomme i Socialnämndens sociala arbete för barn och unga.

Samtliga handläggare av ärenden avseende barn och unga ska vara behöriga enligt Socialstyrelsens föreskrifter om behörighetskrav inom den sociala barn- och ungdomsvården.

4.1 Barns behov i centrum – BBIC

BBIC är ett nationellt handläggnings- och dokumentationssystem som används i verksamheten. BBIC ska ge en enhetlig struktur för socialtjänstens handläggning, genomförande och uppföljning av barn och unga och ska bidra till ökad kvalitet och rättssäkerhet. Syftet med BBIC är att stärka barnets delaktighet och inflytande och förbättra samarbetet med barnets familj och nätverk.

4.2 Signs of Safety

Signs of Safety används som utrednings- och bedömningsmetod och även inom ramen för behandlingsarbetet. Metoden är en riskbedömningsmodell med ett

lösningssinriktat förhållningssätt. Det är en metodik där socialsekreteraren/behandlaren i nära samarbete med familjen och dess nätverk samt externa samarbetsparter använder olika redskap för att kartlägga oron för ett barn eller ungdom som är föremål för utredning eller insats inom socialtjänsten. Målet är alltid att öka säkerheten och det som fungerar kring barnet. Barn- och ungdomsenheten och stödenheterna ska arbeta tillsammans enligt Signs of safety.

4.3 Standardiserade bedömningsmetoder och strukturerade behandlingsmetoder

Standardiserade bedömningsmetoder och strukturerade behandlingsmetoder används i så hög grad som möjligt. Syfte är att uppnå ett enhetligt tillvägagångssätt som är oberoende av vem som är användare. Detta ökar förutsättningarna för en likvärdig och korrekt bedömning och effektiv behandling.

5 Riktlinjernas omfattning

5.1 Insatser för barn och unga

Det är alltid och uteslutande barnets behov som styr vilken insats som beviljas.

5.2 Öppenvårdsinsatser och förebyggande arbete

Kommunens öppenvård ska erbjuda såväl öppenvårdsinsatser utifrån biståndsbeslut som öppna insatser utan föregående utredning och beslut. Socialsekreterare ska alltid överväga om förebyggande och öppna insatser är tillräckliga innan biståndsbeslut fattas. Om bedömning görs att bistånd behövs ska alltid insatser inom kommunens öppenvård övervägas i första hand.

Målsättningen med tidiga öppna insatser är att de ska kunna erbjudas med god tillgänglighet, med starkt självbestämmande och flexibilitet i utformning för den enskilde och med minsta möjliga administration.

Såväl öppna som biståndsprövade insatser ska vara tidsbegränsade med korta insatstider. Resultat och utvärdering av insatsen ska kunna tjäna som underlag och information för eventuell utredning av annat bistånd.

Insatserna ska erbjudas med ett så varierat och heltäckande utbud att extern öppenvård endast nyttjas vid särskilda behov eller situationer. Det kan till exempel vara ett specifikt och ovanligt behov som inte kan tillgodoses i egen regi eller om insatsen inte kan erbjudas inom den tidsram som är nödvändig.

För att möta de behov som olika målgrupper har är kontinuerlig samverkan mellan myndighetsenhet och öppenvård av stor vikt. För att insatser ska ge önskat resultat krävs en flexibel anpassning av insatser utifrån att behov hos olika målgrupper kan förändras.

Det utbud av insatser som erbjuds ska bygga på evidensbaserad praktik vilket innebär att den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenhet samt önskemål från den enskilde. I så stor utsträckning som möjligt ska insatserna vara manualbaserade.

Öppenvården ska även, som service och i syfte att motverka eskalerande problem, erbjuda familjer icke biståndsbedömt stöd med upp till fem samtal och i samverkan med övriga kommunala verksamheter tillse att behovet av öppna föräldrastödsgrupper tillgodoses i så hög utsträckning som möjligt.

5.3 Kontaktfamilj

Kontaktfamilj beviljas utifrån barnets behov av att få vistas i en annan familj. Dess uppgift är att ta emot barn för regelbunden vistelse och för att stärka barnets kontaktnät. Om barnet går i skola bör ett mål med insatsen vara att kontaktfamiljen ger stöd i skolarbetet. Uppdraget skall ha ett tydligt mål vilket

ska följas upp regelbundet genom träffar med den enskilde och kontaktfamiljen.

I Upplands-Bro kommun används insatsen kontaktfamilj restriktivt. Följande kriterier ska alltid beaktas när insatsen övervägs:

- Barnets egna behov av miljöombyte, aldrig förälders behov av avlastning
- Stödmöjligheter genom familjens nätverk ska vara uttömt och insatsen ska användas för att motverka behovet av placering
- Öppenvårdsinsatser ska ha prövats först och alltid ske i kombination med kontaktfamiljsinsatsen, då kontaktfamiljsinsatsen i sig inte är förändrande
- Inför, under eller efter extern placering kan kontaktfamilj användas med syfte att bygga/bibehålla relation till familjehemsföräldrarna eller minimera risken för omplacering genom avlastning för familjehemmet.

5.4 Kontaktperson och särskilt kvalificerad kontaktperson

Målgruppen för insatserna kontaktperson och särskilt kvalificerad kontaktperson är äldre barn och ungdomar. Kontaktperson kan beviljas för att bryta isolering eller stötta ungdomen på olika sätt. Kontaktpersoner är privatpersoner utan krav på utbildning eller specifik kompetens för uppdraget.

Kvalificerad kontaktperson är en insats för barn och unga som löper en förhöjd risk för missbruk eller kriminalitet på grund av egna problem, eller på grund av riskfaktorer i familjen eller närmiljön. Vissa krav ställs på kvalificerade kontaktpersoner avseende utbildning och kompetens.

Det övergripande syftet med båda dessa insatser är att stödja och stärka ungdomen för att motivera en social färdighetsträning och att motivera till aktiviteter.

I Upplands-Bro används alltid öppenvården i egen regi som ett förstahandsalternativ för kontaktperson eller kvalificerad kontaktperson. Detta utifrån att behandlande insatser är att föredra framför icke behandlande/upprätthållande insatser. Personal inom öppenvården har minst den kompetens och utbildning som kvalificerade kontaktpersoner har. I Upplands-Bro kommun används därför insatserna kontaktperson och kvalificerad kontaktperson restriktivt. Följande kriterier ska alltid beaktas när insatsen övervägs:

- Öppenvård ska i regel ha provats först
- Öppenvård ska i regel ske parallellt med kontaktpersonsinsatsen
- Extern kontaktperson/kvalificerad kontaktperson kan beviljas i samband med hemflytt från samhällsvård, om den hemflyttande ungdomen har en upparbetad kontakt med exempelvis en HVB-personal eller familjehemsförälder.

Kontaktperson vid umgänge syftar till att skapa trygga och förutsägbara umgängen när placerade barn träffar sina föräldrar eller andra nätverkspersoner. Kontaktperson vid umgänge kan beviljas om det är utrett och inte möjligt att personer i barnets nätverk kan finnas med under umgängen. Målet ska vara att umgängen ska kunna ske oövervakat alternativt med stöd från någon i nätverket och i regel ska insatsen kombineras med insats för att mobilisera nätverket så att umgänge kan ske utan insats från socialtjänsten.

5.5 Familjehemsplacering

De barn och unga som placeras av socialtjänstens ska ges samma chanser i livet som andra barn i samhället. Socialtjänsten ska alltid eftersträva att barnet, både för akuta och mer långsiktiga placeringar, får bo hos en nätverksperson

som den känner sig trygg med, om det kan ske utan att barnets säkerhet riskeras. Socialtjänsten ska också eftersträva att barnet placeras i eller så nära Upplands-Bro kommun som möjligt, såvida det inte bedöms vara olämpligt.

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.

I första hand ska det alltid övervägas om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående inom barnets nätverk. Familjehem i egen regi ska alltid eftersökas i första hand. I andra hand ska konsulentstödda familjehem inom ramavtal användas och i tredje hand konsulentstödda familjehem utanför ramavtal.

Konsulentstödda placeringar ska alltid betraktas som tillfälliga till dess att familjehem i egen regi kan överta placeringen, alternativt till dess att det aktuella konsulentstödda familjehemmet övergår till kommunens regi.

Familjehemsutredningen ska innehålla det som framgår av aktuella föreskrifter inom ämnet, och utöver registerkontroll ska kommunens familjehem dessutom kontrolleras med registerutdrag med regelbundenhet som regleras av enhetens rutin, liksom obligatorisk intervjudel med familjehemmets biologiska barn såvida det inte bedöms som olämpligt.

Servicenivån gentemot familjehemmet ska vara hög för att främja gott samarbete, säkerställa öppen dialog och möjliggöra att familjehem tar uppdrag för kommunen upprepade gånger. Utbildning, grupphandledning och individuell handledning ska erbjudas. Krav på familjehemmets deltagande ska regleras i avtal.

5.5.1 Förälders ersättningskyldighet vid placering

Föräldrar har skyldighet enligt lag att bidra till kommunens kostnader när barn placeras, detta regleras av ”Riktlinjer för handläggning av föräldrars ersättningskyldighet vid heldygnsplacering av barn och ungdom”.

5.5.2 Ersättning till familjehem, kontaktfamilj och kontaktperson

Vid ersättning till uppdragstagare och familjehem följer Upplands-Bro kommun Konsumentverkets nivåer samt SKR:s rekommendationer, med några undantag. Vidare tillämpas arvodering enligt Bilaga 1.

Verksamheten har ett ansvar för att alla uppdragstagare inför ett uppdrag får information om vilka principer som ligger till grund för beräkning av arvode och omkostnad. Allmänt barnbidrag ska för barn placerade med stöd av SoL och LVU utbetalas direkt till familjehemmet.

Nära släktingar som ges uppdrag som kontaktperson eller kontaktfamilj ska erhålla omkostnadsersättning men inte arvoderas för uppdraget.

Ersättning för förlorad arbetsinkomst

Vid beviljande av ersättning för förlorad inkomst ska följande kriterier vara vägledande och är oberoende på relation till barnet:

- Att det står klart, utifrån barnets behov, att familjehemsföräldern behöver vara hemma på hel- eller deltid för att kunna tillgodose barnets behov.
- Det ska vara ett faktiskt konstaterat inkomstbortfall som kan styrkas med arbetsgivarintyg.
- Det ska alltid övervägas om det räcker med att familjehemsföräldern kan gå ner i arbetstid och i stället kompenseras för det.
- Beslutet ska användas restriktivt och alltid tidsbegränsas.

5.5.3 Utgångspunkter för arvode vid placering av barn och ungdomar

Ersättningsnivån på grundarvodet är knutet till det placerade barnets/ungdomens egen problematik och behov, förväntad prestation av familjehemmet samt till familjehemmets erfarenhet och kompetens. I enhetens rutiner ska finnas tydligt reglerade ersättningsnivåer med koppling till uppdragets komplexitet. Nära släktingar som mor- och farföräldrar, förälders syskon och kusiner med nära band ska erhålla omkostnadsersättning men som

regel inte arvoderas för uppdraget. Likaså gäller släktingar, vänner och bekanta till familjen som i samförstånd med barnets föräldrar tar emot barnet som ensamkommande flyktingbarn.

Utrustning till barnet

I samband med placeringen kan barnet behöva utrustning i form av kläder eller annat och familjehemmet kan behöva utrusta det rum som barnet ska bo i. Rutiner för grundutrustning och kostnader för det regleras i enhetens rutin. Det är viktigt att överväga och i avtalet med familjehemmet noga skriva in vad som förväntas täckas av den löpande omkostnadsersättningen.

Om barn i skolåldern inte får tillgång till dator via sin skola ska barnet utrustas med dator. Lite äldre familjehemsplacerade barn bör dessutom ha tillgång till internetuppkoppling. Det ger barnet möjligheter att kommunicera med jämnåriga och andra på samma villkor som andra ungdomar.

5.5.4 Ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare

Särskilt förordnade vårdnadshavare ska enligt Sveriges kommuner och regioner erhålla skälig ersättning för sitt uppdrag. Om de verkar som särskilt förordnad vårdnadshavare, SFV ska ersättningen på arvodet följa den nivå på ersättning som gäller gode män för ensamkommande barn i Upplands-Bro kommun.

För SFV som varit familjehem och övertagit vårdnaden om barnet ska ersättning utbetalas på samma nivå som för familjehemsuppdraget.

5.5.1 Försäkringsskydd vid placering utanför hemmet

Det placerade barnet omfattas av en kollektiv olycksfallsförsäkring genom kommunen och som gäller oavsett vart barnet är folkbokfört. Det hem/boende där barnet placeras omfattas av en ansvarsförsäkring som ersätter skadestånd i samband med person- och sakskada som har orsakats av det placerade barnet. Självrisken, som är ett basbelopp, ersätts genom socialkontoret, liksom mindre skador som barnet förorsakat i det hem/boende där hen placerats.

5.5.2 Semesterresor och andra liknande kostnader

Ett barn i ett familjehem ska få leva med och på samma premisser som familjehemmet har möjlighet till. Grundprincipen är att den familj som tar emot ett barn för familjehemsplacering ska ha möjlighet att bära ytterligare ett barn i sin familj. Fördyrande omkostnader som eventuellt kan uppkomma för det placerade barnet i samband med semesterresa ska finansieras genom att familjehemmet i förväg har avsatt en del av omkostnadsersättningen efter dialog med familjehemssekreterare. Semesterresor eller andra liknande kostnader kan i undantagsfall, efter ansökan och utredning ersättas av kommunen. Bedömning behöver då ha skett i god tid inför att det eventuella utlägget görs. Särskilda skäl ska framgå till varför familjehemmet inte avsatt del av omkostnadsersättningen för ändamålet och kostnaden ska vara skälig. SKR 's rekommendationer kan vara vägledande för bedömningen.

5.6 Unga 18 – 20 år i behov av insatser samt behov efter 21 års ålder

Öppna insatser som Barn- och ungdomsenheten beslutat om innan ungdomen fyllt 18 år kan om behovet kvarstår pågå som längst till den dag då den unga vuxna fyller 19 år. Viss förlängning kan dock beslutas i undantagsfall, om det behövs för att fullfölja öppna insatser inom en snar framtid alternativt säkerställa att vård fortgår med annan parts (enhet, huvudman) ansvar. Samverkan med vuxnenheten och överlämning kring vuxna individer är av stor vikt, då myndiga personer ska bedömas likvärdigt och som vuxna.

Placeringsinsatser enligt socialtjänstlagen pågår som längst fram till dagen då den unga vuxna fyller 21 år. Då upphör föräldrars ersättningsskyldighet och således även socialnämndens ansvar att sörja för den unge. Då placeringen avslutats kan den unga vuxna, om denne studerar, erhålla studiemedel från CSN alternativt om denne är arbetssökande söka försörjningsstöd enligt det regelverk som finns för försörjningsstöd.

Ett villkor för placering enligt socialtjänstlagen, efter det att den unga vuxna fyllt 18 år är att denne studerar heltid på gymnasienivå eller annan motsvarande grundutbildning. Kompletterande studier på Komvux är att räkna som grundutbildning. Detsamma gäller ytterligare utbildning på gymnasienivå som ett barn väljer att läsa trots att denne redan har fullgjort en gymnasieutbildning.¹

Misskötsamhet av studier ska i regel medföra att

- Om den unga vuxna självmant avslutar sina studier ska placeringen avslutas senast inom en månad från det att studierna avslutats.
- Om den unga vuxna blir avstängd från skolan till följd av misskötsamhet ska denne få en varning från socialtjänsten om att placering avslutas om beteendet upprepas. Om den unga vuxna inom ett år blir avstängd på nytt ska placeringen avslutas inom en månad.
- Om den unga vuxna har skolfrånvaro som riskerar dennes betyg i något ämne ska den unga vuxna få en varning från socialtjänsten om att placering avslutas om studierna inte återupptas enligt studieplaneringen. Uppföljning av detta ska ske efter två månader, om märkbar förändring inte skett avslutas placeringen inom en månad.

6 Samverkan

Lagstiftningen ålägger samtliga huvudmän att samverka och Socialnämnden vill ytterligare förstärka vikten av ett effektivt samarbete både inom Socialkontoret och med andra huvudmän samt med det civila samhället och alla de frivilliga insatser som finns.

¹ (NJA 1990 s. 49)

6.1 Samordnad individuell plan (SIP)

En samordnad individuell plan (SIP) är ett verktyg för samverkan där individen behöver insatser från fler huvudmän eller samverkanspartners än socialtjänsten. Vid behov ska en SIP initieras så tidigt som möjligt. SIP ger den enskilde möjlighet att bli mer aktiv i sin egen planering och utgör en god grund för delaktighet. I Upplands-Bro kommun kan även skolan kalla till SIP-möten.